

CZU: 334.012:378.126:340.134

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5094995>

CADRUL LEGISLATIV ORIENTAT SPRE INCUBATOARELE DE AFACERI (INCUBATOARE DE INOVARE) DIN MEDIUL UNIVERSITAR

Mariana DOGA-MÎRZAC

Universitatea de Stat din Moldova

Unul dintre pilonii fundamentali în activitatea și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri din mediul universitar îl reprezintă cadrul legislativ și instituțiile statului ce ghidează, gestionează și susțin principalii actori din acest mediu. Elaborarea și promovarea legilor, hotărârilor și reglementărilor accesibile și inteligente cu utilizarea abordărilor orizontale și cu instaurarea unor standarde interoperabile în sectorul pe care îl cercetăm va deschide noi oportunități de dezvoltare a mediului de afaceri și a mediului universitar.

Mediul de afaceri din cadrul academic oferă potențialilor tineri antreprenori, prin incubatoarele inovaționale, o totalitate de condiții juridice, economice, financiare, științifico-tehnologice ce sunt dedicate sectorului cercetare și inovare, care la următoarea etapă influențează asupra activității antreprenorilor.

Cuvinte-cheie: *cadru legislativ, incubator de afaceri, mediu universitar, mediu de afaceri, tineri antreprenori, întreprinderi mici și mijlocii.*

LEGISLATIVE FRAMEWORK ORIENTED TOWARDS UNIVERSITY BUSINESS INCUBATORS (INNOVATION INCUBATORS)

One of the fundamental pillars in the work and development of university business incubators is the legislative framework and state institutions that guide, manage, and support the main actors in this environment. Development and promotion of accessible and intelligent laws, rules and regulations using horizontal approaches and with the establishment of interoperable standards in the sector we are investigating, will set up provisions capitalizing on all opportunities for the development of the business environment and the university environment.

Through innovative incubators, the academic business environment offers a totality of legal, economic, financial, scientific, and technological conditions, dedicated to the research and innovation sector to potential young entrepreneurs, whose activity is influenced by these at the next stage.

Keywords: *business incubator, business environment, economic entity, enterprise, young entrepreneurs, accelerator, small and medium-sized enterprises*

Introducere

Indiferent de mediul (mediul de afaceri sau mediul universitar) în care se desfășoară activitatea antreprenorială, această activitate este posibilă prin atribuirea ei a unor principii de bază, ca: riscul antreprenorial, capacitatea de coordonare, orientarea în domeniul ales, formarea, atragerea și distribuirea resurselor financiare eficient utilizate. Persoanele având un risc și profit negarantat devin antreprenori activi, care posedă dreptul la activitate legitimă pentru obținerea profitului. Așadar, s-ar putea afirma că, în condiții egale, anumite persoane predispușe la risc aleg antreprenoriatul, altele sunt disponibile să activeze ca salariați angajați.

Pentru a promova și facilita inovarea, dar și a asigura competitivitatea, s-a dovedit a fi foarte important de a găsi soluții de susținere a antreprenorilor, care elaborează și implementează inovații. Una dintre aceste soluții este crearea unor infrastructuri de susținere, care să promoveze cultura inovării și spiritul antreprenorial prin instituirea unui mediu favorabil și sustenabil pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor inovative. Stimularea și cultivarea talentului de antreprenor în cadrul acestor infrastructuri s-a prevăzut prin oferirea unor servicii și a unui suport, acestea completând competențele antreprenorului și determinând creșterea șanselor de succes ale întreprinderilor mici și mijlocii. Existența infrastructurilor de susținere pentru dezvoltarea afacerilor inovative permit antreprenorilor să ajungă într-un stadiu, în care să-și poată susține întreprinderea din resurse proprii [1, p.68].

Guvernul este conștient de faptul că pentru asigurarea dezvoltării durabile a întreprinderilor, în special a celor mici și mijlocii, sunt necesare legi și reglementări clare (asimilate de potențialii antreprenori) și transparente, administrate într-un mod simplificat și eficient.

Legislația și reglementările în domeniul activității antreprenoriului inovațional combinate cu cercetarea din mediul universitar urmează să ofere un cadru de reguli comune care ar asigura desfășurarea deschisă și

liberă a tuturor proceselor, cu respectarea intereselor potențialilor antreprenori, cadrelor didactice și ale societății în general și cu respectarea concurenței loiale [2, p.101].

Incubatoarele de inovare fac parte din infrastructura inovațională și au rolul de a promova și susține întreprinderile mici și mijlocii la crearea produselor și serviciilor inovative [3, p.51].

Competitivitatea și succesul întreprinderilor depinde în mod fundamental de condițiile create din exteriorul acestora, adică de mediul și suportul oferit în care activează entitățile economice. O economie dinamică și competitivă necesită un mediu de reglementare favorabil activităților economice și o administrare corectă a bunurilor publice.

Mediul de afaceri universitar cu oferta pentru potențialii tineri antreprenori prin incubatoarele inovaționale reprezintă o totalitate de condiții juridice, economice, financiare, științifico-tehnologice și politice dedicate sectorului cercetare și inovare, care influențează asupra activității antreprenorilor, dar se află în afara ariei de control al acestora. Acesta, la rândul său, determină nu doar perspectivele dezvoltării viitorilor antreprenori; prin rezultatele cercetărilor științifice el influențează indirect producția și economia – prin intermediul tehnicii, tehnologiei, investigațiilor ingineresti, inovațiilor sociale și sporirea atractivității investiționale a statului.

Până în prezent în dezvoltarea legislației au fost evidențiate etapele principale care reglementează activitatea de cercetare și inovare la nivel național, totodată orientată și spre incubatoare de afaceri amplasate în cadrul mediului universitar (incubatoarele de inovare). Această legislație include:

- ✓ Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 05.07.2004;
- ✓ Legea nr.289 din 10.07.2003 privind politica de stat pentru inovare și transfer tehnologic (*abrogată*);
- ✓ Legea nr.138 din 21.07.2007 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare (*abrogată*);
- ✓ Legea nr.226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, cu menționarea în art.2 a conceptului de incubator de inovare, care este tratat ca: organizație din domeniul inovării constituită în baza unui contract de asociere între persoane juridice și persoane fizice, destinată dezvoltării potențialului de elaborare și implementare a inovațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, precum și al cercetătorilor și inventatorilor particulari a căror activitate se desfășoară în regim de facilități oferite de stat [4].
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.685 din 13.09.2012 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.952 din 27.11.2013 cu privire la aprobarea Strategiei inovaționale a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.920 din 07.11.2014 cu privire la aprobarea Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020 (*abrogată*);
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.491 din 11.08.2015 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.1452 din 30.12.2016 cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anul 2016;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.1081 din 08.11.2018 cu privire la aprobarea Foii naționale de parcurs pentru integrarea Republicii Moldova în Spațiul european de cercetare pe anii 2019-2021 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.382 din 01.08.2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.381 din 01.08.2019 cu privire la aprobarea Programului Național în domeniile Cercetării și Inovării pentru anii 2020-2023 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia;
- ✓ Hotărârea Guvernului nr.583 din 31.07.2020 pentru punerea în aplicare a Legii nr.226 din 01.11.2018 care prevede aprobarea:
 - *Regulamentului de selectare a administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare* – stabilește procedura de organizare și desfășurare a concursului de selectare a administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare, condițiile de participare la concurs și modul de constituire, componența și activitatea comisiei de concurs;
 - *Regulamentului de selectare a rezidenților și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru parcul științifico-tehnologic și/sau incubatorul de inovare* – stabilește procedura de

organizare și desfășurare a concursului de selectare a rezidenților și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru parcul științifico-tehnologic și/sau incubatorul de inovare, condițiile de participare la concurs, precum și modul de constituire, componența și activitatea comisiei de concurs;

- *Regulamentului de evaluare a rezultatelor activității parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare* – determină procedura de evaluare propriu-zisă, precum și componența, modul de organizare și funcționare a Comisiei interdepartamentale de evaluare a rezultatelor activității parcurilor științifico-tehnologice, a incubatoarelor de inovare și a rezidenților acestora [5].

Conform prevederilor Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, Academia de Științe a Moldovei este unica instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, căreia, în cadrul Acordului de parteneriat, Guvernul i-a delegat competențele privind realizarea politicii de stat în sfera științei și inovării [6].

În conformitate cu Acordurile de parteneriat între Guvern și AȘM, părțile elaborează și promovează în comun politica de stat în sfera științei și inovării, asigurând baza normativă, instituțional-organizatorică și social-economică, contribuind prin măsuri și mijloace la stimularea activității în sfera științei și inovării; elaborează programele de stat din sfera științei și inovării, în funcție de direcțiile strategice ale activității în această sferă; stabilesc, în corespundere cu prevederile CCTM, cuantumul finanțării sferei științei și inovării din bugetul de stat pentru anul viitor la etapa elaborării și aprobării CCTM [7, p.74].

Însă, schimbările frecvente în prezent, instabilitatea, factorii interni, factorii externi ce influențează și împiedică activitatea și colaborarea între aceste instituții ne-au motivat să elaborăm și să prezentăm activitatea în coordonare verticală a instituțiilor de stat cu incubatoarele ce sunt active, atât în cadrul mediului de afaceri, cât și al mediului universitar.

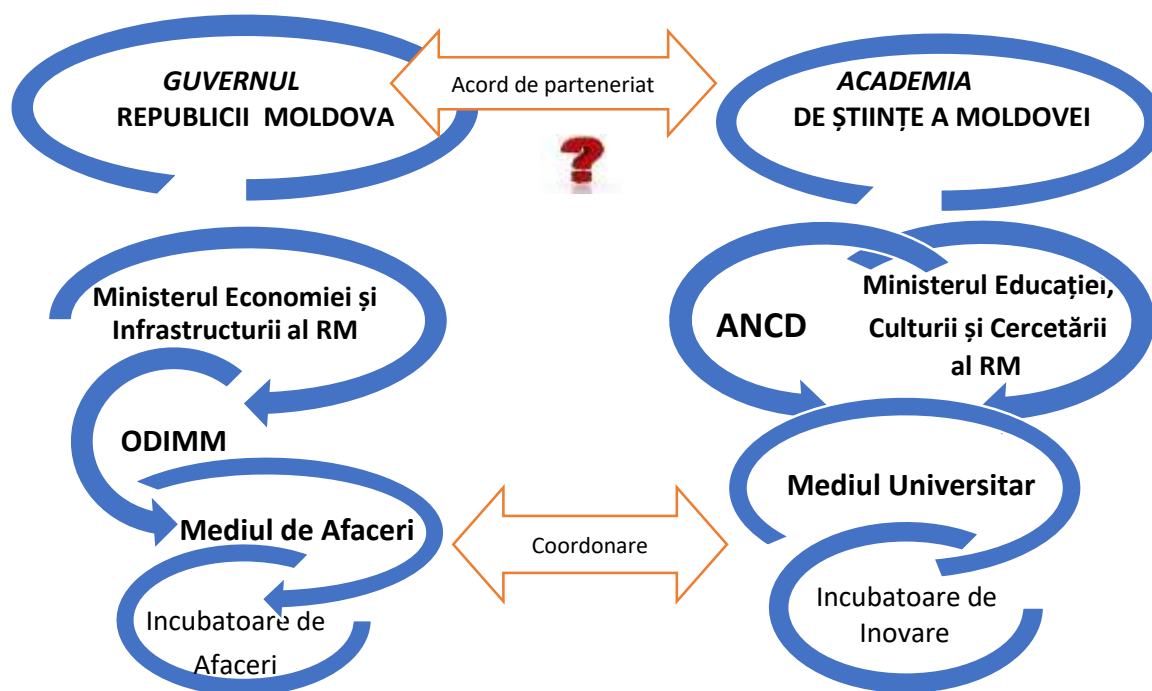

Fig.1. Activitatea în coordonare verticală a instituțiilor de stat cu incubatoarele.

Sursa: elaborată de autor

Din Figura prezentată *supra* observăm legătura, activitatea și conlucrarea pe verticală, care, desigur, reprezintă un element important în totalitatea proceselor aplicate, însă coordonarea pe orizontală (în partea practică/aplicativă) este mai puțin utilizată de actorii implicați în aceste activități.

Menționăm faptul că, deoarece ODIMM și ANCD ar putea fi aplicate în calitate de „punte de legătură” dintre mediul antreprenorial și mediul universitar pentru a influența pozitiv asupra dezvoltării economiei naționale, este necesar de a evidenția etapele care trebuie să fie preluate de acestea pentru a implementa conexiunea dintre incubatoarele de afaceri și incubatoarele de inovare.

În prezent, ANCD își propune să reunească oamenii de știință, reprezentanții mediului de afaceri și angajații autorităților publice în scopul de a coordona, a promova și a implementa mecanisme eficiente în domeniul Inovare și Transfer Tehnologic. Interesul sporit al antreprenorilor și cercetătorilor față de activitatea ANCD este condiționat de faptul că aceasta este împuternicită să organizeze concursuri de proiecte de inovare și transfer tehnologic, cu finanțare parțială a implementării lor [8, p.88].

Totodată, conform art.15(f) al Legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, nr.226 din 01.11.2018, ANCD colaborează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu organizațiile neguvernamentale și cu experții independenți, cu organizațiile din sfera cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic *pentru susținerea și dezvoltarea activităților din cadrul parcurilor științifico-tehnologice și/sau al incubatoarelor de inovare.*

Putem menționa faptul că este necesară o implicare mai insistentă și cu propuneri și oferte concrete (plan de activitate) care într-adevăr ar susține și dezvolta simțitor activitățile din cadrul incubatoarelor de inovare amplasate în mediul universitar.

Deși în Republica Moldova *nu există lege unică, specific orientată spre reglementarea incubatoarelor* din mediul universitar și din mediul de afaceri, menționăm că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, nr.179 din 21.07.2016, în care este inclusă descifrarea noțiunii de *Incubator de afaceri* ce reprezintă locul unde sunt concentrate, într-un spațiu limitat, întreprinderi nou-înregistrate, al cărui obiectiv este de a spori șansa de creștere și durata de supraviețuire a acestor întreprinderi, furnizându-le spații modulare, și unde se oferă în condiții facilitare sprijin managerial și servicii de asistență.

Totodată, conform Legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, nr.226 din 01.11.2018, noțiunea de *Incubator de inovare* este definită ca organizație din domeniul inovării constituită în baza unui contract de asociere între persoane juridice și persoane fizice, destinată dezvoltării potențialului de elaborare și implementare a inovațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, precum și al cercetătorilor și inventatorilor particulari a căror activitate se desfășoară în regim de facilități oferite de stat (art.2).

Pe lângă faptul că Legea nr.226 stipulează clar cerințele privind crearea și funcționarea incubatoarelor de inovare (Cap.II), totodată accentuăm faptul că, potrivit Capitolului IV „Facilitățile acordate în cadrul incubatorului de afaceri”, și anume – art.17(g) alocarea mijloacelor financiare pentru crearea infrastructurii tehnice și de producție a parcului științifico-tehnologic și/sau a incubatorului de inovare din bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, din Fondul național de dezvoltare regională, precum și din Programul național în domeniile cercetării și inovării – a incubatoarelor din mediul academic le este permis să participe la concursul proiectelor oferit de ANCD.

Tabelul 1

Concursul proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de inovare prin oferta ANCD

Titlul proiectului	Organizația executoare și cofinanțatoare	Volumul alocațiilor bugetare, mii lei
„Organizarea și funcționarea Parcului Științifico-Tehnologic „Academica” (cu Incubatorul de Inovare „Inovatorul”) anul 2018-2019, crearea și dezvoltarea infrastructurii acestuia”	Î.S. „ASELTEH”	810,0 + 400,0
„Dezvoltarea și funcționarea Incubatorului Inovațional „Politehnica” și dezvoltarea infrastructurii acestuia prin consolidarea capacităților de promovare și diseminare a inovațiilor UTM” anul 2019	Universitatea Tehnică a Moldovei	488,4
„Dezvoltarea și funcționarea Incubatorului de Inovare „InnoCentru, crearea și dezvoltarea infrastructurii acestuia” anul 2019	Universitatea de Stat din Comrat	647,6

Sursa: <https://ancd.gov.md/ro/content/infrastructura-de-inovare>

De fapt, sunt primii pași cu caracter financiar orientați spre dezvoltarea infrastructurii incubatoarelor prin consolidarea capacităților de promovare și diseminare a inovațiilor din cadrul mediului academic/universitar.

Metodele și formele de stimulare și implementare a inovațiilor ar putea fi dezvoltate prin:

- ✓ introducerea unor programe guvernamentale pentru suportul întreprinderilor inovatoare;
- ✓ susținerea directă a întreprinderilor (create de studenți) și a cercetătorilor prin credite preferențiale și subsidii;

- ✓ reducerea de impozite pentru organizațiile implicate în cercetare, precum și pentru întreprinderile inovatoare;
- ✓ crearea (prin resurse bugetare sau în parteneriat cu mediul de afaceri privat) unor fonduri de sprijin financiar pentru inovare – fonduri de capital de risc, adaptate la un nivel ridicat de risc comercial;
- ✓ îmbunătățirea protecției drepturilor de proprietate intelectuală;
- ✓ dezvoltarea infrastructurii de suport al afacerilor inovatoare, inclusiv incubatoare de inovare;
- ✓ încheierea unor contracte implicând și instituțiile statului orientate spre domeniul cercetare [8, p.54].

Inovațiile sunt extrem de importante pentru Republica Moldova și necesită un suport esențial din partea statului. Finanțarea inovațiilor presupune participarea atât a autorităților regionale, cât și a celor centrale. În plus, este necesară formarea unei infrastructuri inovaționale ce se ocupă cu cercetare-dezvoltare, implementarea noilor tehnologii și construcția tehnopolurilor. De asemenea, este necesar de a se acorda suport tehnico-material și financiar activității inovaționale și, în special, subiecților care practică o astfel de activitate prin acordarea granturilor din contul bugetului de stat și stabilirea taxelor fiscale rezonabile.

De asemenea, este necesar de a fi creat un cadru *legislativ lucrativ* în sfera protecției proprietății intelectuale și de a fi stabilite relații partenoriale între stat, universități și sectorul privat [9, p.122].

Analiza cadrului legislativ (compartimentul facilități, suport, stimulare) orientat spre știință și inovare, și anume: Legea nr.77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației (Cap.V), Legea nr.179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (Cap.IV), Legea nr.226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare (Cap.IV), ne permite să concluzionăm că o mare parte dintre facilitățile stipulate și oferite sunt orientate spre IMM-uri din mediul de afaceri, care la fel au și suport non-financiar – prin susținerea și încurajarea acestora de diverse organizații și agenții, ceea ce nu putem vorbi și despre IMM-urile din mediul universitar.

Susținerea financiară directă și indirectă și oferta propunerilor de a susține mediul universitar, prin completarea Capitolului IV al Legii nr.226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, ar deschide noi oportunități pentru cadrele didactice, studenții ciclurilor I, II, III, tinerii antreprenori și pentru implicarea (atragerea) mediului de afaceri în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri din mediul universitar.

La întrebarea „Ce factori împiedică interacțiunea activă a businessului și științei?” din cadrul studiului „Cercetare, Dezvoltare și Inovare în Regiunea de Dezvoltare Nord”, efectuat în 2018 de către Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți la solicitarea Agenției de Dezvoltare Regională Nord, a fost obținută următoarea clasificare a acestora:

1. Costurile prea înalte/inaccesibile pentru cercetarea științifică – 36%;
2. Gradul de încredere redus față de parteneri – 36%;
3. Informația insuficientă despre activitatea altor organizații în domeniul inovațional – 33%;
4. *Poziția insuficient de activă a statului în organizarea colaborării dintre știință și business* – 31%;
5. Insuficiența cunoștințelor despre formele și metodele de colaborare – 30%;
6. Absența necesității colaborării – 25%;
7. Absența unei poziții active a științei în ceea ce privește promovarea inovațiilor – 21%;
8. Nu există niciun impediment în organizarea colaborării – 5%.

Cât privește punctul de vedere al experților, ei au evidențiat următoarele cauze ale colaborării slabe între business și știință: poziția insuficient de activă a statului în organizarea colaborării dintre știință și business și informația insuficientă despre activitatea altor organizații în domeniul inovațional.

Pentru a depăși aceste carențe în dezvoltarea creativității și potențialului antreprenorial al resurselor de muncă, echipa de cercetare propune spre a fi realizate următoarele acțiuni: promovarea parteneriatului între organizațiile din domeniul cercetării și inovării, sistemul educațional și mediul de afaceri și finanțarea preferențială a proiectelor derulate în comun; direcționarea mijloacelor financiare cu prioritate către organizațiile din domeniile cercetării și inovării și către cercetătorii care au dovedit performanță în cercetare și inovare; beneficierea organizațiilor din sfera cercetării și inovării de dreptul de risc motivat în activitate; instituționalizarea formării la distanță a antreprenorilor, managerilor, funcționarilor de stat în domeniul activității inovaționale [10, p.44].

Conform Planului de acțiuni privind implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 (Anexa nr.2 la HG nr.381/2019), a obiectivului general: Cercetarea și inovarea pentru necesitățile socioeconomice, pentru perioada 2020-2023 sunt prestabilite următoarele acțiuni:

Tabelul 2

Dezvoltarea instrumentelor pentru transferul cunoștințelor și rezultatelor științifice către potențialii utilizatori

Acțiuni	4.1.2. Impulsionarea activităților de cercetare în vederea creării start-up-urilor și/sau spin-off-urilor inovative	4.1.3. Stimularea activității parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare
Responsabili	Organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării, MEI, ODIMM	ANCD; MEI
Parteneri	MECC, autorități publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării	Autorități publice fondatoare ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării
Indicatori de rezultat și proces	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de cercetători implicați; • Număr de start-upuri și/sau spin-off-uri inovative create anual 	<ul style="list-style-type: none"> • Măsuri de stimulare elaborate și implementate; • Număr de rezidenți înregistrați
Estimarea costurilor, mii lei / sursa de finanțare	În limitele alocațiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe	În limitele alocațiilor aprobate anual în legea bugetului de stat; bugetul de stat; surse externe

Sursa: https://mecc.gov.md/sites/default/files/pnci_romana.pdf

Sursa de finanțare către potențialii utilizatori reprezintă o verigă importantă a politicii inovaționale. Totodată, direcționarea finanțării spre procese cu caracter inovațional include: asigurarea circulației stabile de fonduri pentru a asigura permanent cu resurse financiare pentru dezvoltarea proceselor din care fac parte și incubatoarele din mediul academic, micșorând riscul de pierdere a resurselor financiare de către entitățile economice implicate în activitatea de cercetare-inovare.

Concentrația necesară de resurse poate fi realizată atât din contul mecanismelor generale de redistribuire prin intermediul bugetului menționat în Tabelul 2, cât și din formarea de fonduri speciale. Statul acumulează atât mijloace financiare, cât și resurse materiale și tehnice necesare pentru punerea în aplicare a activității de cercetare [11, p.102].

La rândul său, antreprenoriatul care dispune de elementul inovativ este determinat de activitatea științifică, tehnologică, organizatorică, financiară și comercială pe care o exercită, care este asociată cu formarea, introducerea și punerea în aplicare a inovațiilor. Actori ai activității inovative pot fi considerați statul, sectorul academic și sectorul privat al economiei [11, p.74].

În continuare vom efectua analiza SWOT a sectorului cercetare-inovare și afaceri prin prezentarea factorilor decisivi în formarea, activitatea și dezvoltarea incubatoarelor din mediul universitar pentru a utiliza în continuare acest instrument spre implicarea și susținerea potențialilor actori ai acestui mecanism.

Tabelul 3

Analiza SWOT a sectorului cercetare-inovare și afaceri

Puncte forte	<ul style="list-style-type: none"> • Bază legislativă pentru activitatea de cercetare și inovare (incubatoarele de inovare); • Oferta proiectelor de stat și aplicarea prin ANCD de către mediul academic și mediul universitar; • Bază legislativă pentru dezvoltarea IMM creată și îmbunătățită continuu cu un accent pe RIAM; • Punerea în aplicare a strategiilor, programelor și mecanismelor de stat prin ODIMM pentru suportul IA.
Puncte slabe	<ul style="list-style-type: none"> • Bază legislativă dificilă pentru activitatea de cercetare și inovare (incubatoarele de inovare); • Eficiență redusă a implementării bazei legislative;

	<ul style="list-style-type: none"> • Dezechilibru în dezvoltarea întreprinderilor inovative în profil teritorial; • Lipsa conlucrării între mediul de afaceri, mediul academic și autoritățile publice; • Insuficiența instrumentelor de susținere financiară a proiectelor inovaționale; • Nivel scăzut de elaborare și absorbție a inovațiilor; • Nivel scăzut al culturii antreprenoriale și al formării profesionale.
Oportunități	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea strategiilor, programelor și mecanismelor de stat prin ANCD pentru susținerea incubatoarelor amplasate în mediul academic; • Dezvoltarea continuă a tehnologiilor, inovațiilor și a capacității de absorbție a acestora; • Dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a drepturilor de proprietate intelectuală; • Reformarea continuă a sistemului educațional în domeniul antreprenorial și a formării profesionale.
Amenințări	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa influxului de cadre tinere specializate în activități antreprenoriale în profil teritorial; • Adaptarea lentă a sistemului educațional la cererea pieței forței de muncă; • Participarea redusă a tinerilor antreprenori la programe de educație antreprenorială, proiecte de susținere a afacerii, proiecte de cercetare în care este implicat și mediul de afaceri; • Instabilitatea cadrului legislativ.

Sursa: modificat și completat conform [12]

În baza celor expuse putem conchide că cadrul legislativ cu modificările operate în el poate fi evaluat ca fiind pozitiv: elaborarea și adoptarea legilor este însoțită de elaborarea mecanismelor de realizare a acestora; există o primă experiență de evaluare a impactului proiectelor de legi asupra dezvoltării mediului de afaceri; proiectele de documente elaborate sunt examinate în comun cu antreprenorii și societatea civilă. Un punct mai slab rămâne a fi controlul asupra executării legislației [2, p.107].

Statul, prin instituțiile sale, susținând cercetările fundamentale și cele aplicative, creează noi rezerve de idei științifice și tehnologice, care, nefiind utilizate de către entitățile economice, ar putea fi necesare în cazul schimbărilor apărute în interiorul sau exteriorul pieței și, astfel, servesc pentru orientarea activității IMM-urilor. Crearea condițiilor, din partea instituțiilor statului, pentru implicarea entităților economice în cercetările științifice fundamentale și aplicative prin intermediul sectorului academic este o contribuție semnificativă ce duce la asigurarea unei competitivități viabile [11, p.78].

Concluzii și propuneri:

- ✓ În prezent, cadrul legislativ orientat spre cercetare-inovare conține un număr considerabil de documente, dar rămâne totuși fragmentar. Necesită a fi creat un *cadru legislativ unificat și lucrativ* specific orientat spre reglementarea incubatoarelor din mediul universitar și mediul de afaceri ce activează pe teritoriul Republicii Moldova și spre stabilirea relațiilor parteneriale între instituțiile statului, universități și sectorul privat.
- ✓ Revizuirea denumirii Incubatorului de inovare în *Incubator academic (universitar) de afaceri* sau *Incubator Tehnologic și de Afaceri*, diversificând activitatea acestora în cadrul universităților și dezvoltând inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv atragerea și reținerea tinerilor în comunitate și implementarea ideilor și tehnologiilor elaborate și dezvoltate de studenți / masteranzi / doctoranzi în cadrul facultăților (universității).
- ✓ Elaborarea și dezvoltarea unui sistem informațional atât la nivel legislativ, cât și la nivel informativ cu o bază de date ce ar include și o analiză detaliată și direcționată spre incubatoarele universitare și care ar prezenta activitatea și perspectivele de dezvoltare a acestora, ce trebuie să fie inițiate de la înțelegerea detaliată a componentelor (elementelor) sistemului solicitat focusat spre cercetare.
- ✓ Activitatea incubatoarelor de inovare din cadrul universităților este axată în principal pe cercetările realizate de către cadrele didactice. În același timp, activitatea inovatoare a studenților și a doctoranzilor este mai puțin solicitată. Este de dorit ca universitățile, împreună cu incubatoarele, să identifice și să promoveze inițiativa antreprenorială creatoare a studenților. Totodată, activitatea de inovare trebuie să acopere întregul ciclu – de la faza de generare a ideii, prin faza experimentală până la implementarea în întreprindere [8, p.100].

Referințe:

1. MAIER, L. Incubatoarele de inovare – entități de susținere a competitivității IMM-urilor în economia modernă. În: *Revista Economie și Sociologie*, 2013, nr.2, p.67-86. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Innovation%20incubators%20%E2%80%93%20entities%20of%20support%20of%20small%20and%20medium_sized%20enterprise%20competitiveness%20in%20the%20Modern%20economy.pdf
2. DOGA-MÎRZAC, M. *Gestiunea sistemului de finanțare a businessului mic și mijlociu în contextul dezvoltării proceselor economice*: Teză de doctor habilitat în științe economice. Chișinău, 2015. 292 p.
3. CÎRLAN, A. Incubatoarele de afaceri din Republica Moldova: evoluție și performanțe. În: *Revista Economică*, 2019, nr.1(107), p.41, http://irek.ase.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/540/Cirlan_Ana_%20ec_2019_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Legea nr.226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Lege%20226%20din%2001.11.2018.pdf>
5. A fost aprobat cadrul normativ privind dezvoltarea activității parcurilor științifico-tehnologice și/sau a incubatoarelor de inovare, <https://mecc.gov.md/ro/content/fost-aprobat-cadrul-normativ-privind-dezvoltarea-activitatii-parcurilor-stiintifico>
6. Hotărârea Curții de Conturi nr.55 din 07.10.2013 privind auditul gestionării finanțelor publice și patrimoniului de stat de către Academia de Științe a Moldovei și unele organizații din sfera științei și inovării din subordine în perioada anilor 2009-2012, <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=623>
7. Analele INCE, Ediția a IV-a, 2014, nr.1. http://dspace.ince.md/jspui/bitstream/123456789/437/1/Infrastructura_de_sustinere_a_inovarii_si_transferului_tehnologic_si_rolul_ei_in_dezvoltarea_IMM-urilor_inovative_in_Republica_Moldova.pdf
8. TIMOTIN, L. *Dezvoltarea activităților de antreprenariat în Republica Moldova*: Teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2017, p.153.
9. GUTIU, T. *Managementul evaluării competitivității bunurilor autohtone în contextul politicii comerciale a Republicii Moldova*: Teză de doctor în științe economice, 2021. https://ince.md/uploads/files/1618390238_teza_doctor_gutium_tatiana.pdf
10. Cercetare, Dezvoltare și Inovare în Regiunea de Dezvoltare Nord. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2018, p.108, <http://adrnord.md/public/files/Cercetare-Dezvoltare-si-Inovare-in-Regiunea-de-Dezvoltare-Nord-2018d315f.pdf>
11. GANEA, V. *Finanțarea activității inovatoare din perspectivă macroeconomică*: Teză de doctor habilitat în științe economice, Chișinău, 2014, p.293.
12. Hotărârea Guvernului nr.685 din 13.09.2012 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.198-204/740.

Lista abrevierilor:

IA – incubator de afaceri

II – incubator de inovare

ÎMM – întreprinderi mici și mijlocii

ODÎMM – Organizația de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii

ANCD – Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

RIAM – Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Republica Moldova

AȘM – Academia de Științe a Moldovei

CCTM – Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu

MECC – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

MEI – Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova

Notă: Articolul a fost elaborat în cadrul Proiectului de cercetare 20.80009.0807.38 *Evaluarea multidimensională și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial la nivel național și regional în vederea impulsării sectorului ÎMM în Republica Moldova.*

Date despre autor:

Mariana DOGA-MÎRZAC, doctor habilitat, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: mariana.mirzac@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-0217-7398

Prezentat la 28.05.2021